

KIADÓ HIVATAL:
Szike Antalkönyvnyom-
dája, hova az előzetes
pénzek, hirdetések és
minden a kiadóhivatalt
érdeklő közlemények
küldendők.

Nyitványban egy
sor közlési díja 10 kr.
Hirdetések jutányos
áron vetetnek fel.

SZARVASI LAPOK

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER, VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR
Egész évre 5 ft. —
Félévre 2 ft 50 kr
Negyedévre 1 ft 25 kr

SZERKESZTŐSÉG.
Beliczey-ut, 15. szám
hova a lap szellemi ré-
szét illető közlemények
küldendők.

Kéziratok nem
adatnak vissza

A milleniumi kiállítás.

Hazánk ezredéves fennállásának emléktű-
nepét fényesen, impozánsan akarja megünne-
pelni az ország. — Hogy az ünnepély méltó
legyen az ezred éves multhoz, s méltó
legyen hazánk jelenlegi fejlett iparához, kétség-
kívül egy kiállítás lesz az ünnepélyességek
legkiválóbb tényezője, a mely kiállítás, mindazt
a mit e haza lakói az ipar, a kereskedelem, a
művészet terén producálnak, feltüntesse s hogy
a többi államok lakóit bámulattal, csodálattal
töltse el az, a mi a kiállításon látható lesz.

1885-ik évben Budapesten tartott egy
országos kiállítás, melynek sok fényes oldala
melelt azon árnyoldala is meg volt, hogy a
iparosok nagy része erőket és vagyonukat tul-
haladó költségekkel állították ki a műipar re-
mekeit, ezeket és ezeket áldozták a kiállításra
s ennek következtében Budapesten például, nem
egy, de számtalan iparos ment tönkre a kiállít-
ás után. A kiállítást látogató közönség meg-
csodálta a kiállított tárgyakat, a jury kitüntet-
te azok készítőit, de az eredmény nem felelt meg a
várakozásnak, azon eredmény t. i. hogy a közön-
ség egyszersmind vásárolt is volna azoktól, a
kiknek áru tetszését megnyerték. Jóllehet 1885
év óta iparunk és kereskedelmünk óriási lendü-
letet vett és a kiállítók okulni fognak akkor
szerzett tapasztalataikon, mert most is fel-
hangzik az az ohaj, hogy a milleniumi kiállításon
kevesebb költséggel és kevesebb fényűzéssel
vegyenek részt a kiállítók, mint 1885-ben tették.

Az ország ipartestületei sorra nyilatkoznak
a milleniumi kiállítás mellett, legutóbb az aradi
ipartestület tartott a kiállítás ügyében szakérte-
kezletet, a mely értekezleten egy igen fontos
és practikus indítvány fogadtatott el, hogy az
ország nagyobb városai külön-külön pavilonok-

ban mutassák be haladásukat. Ha ezen indít-
vány a kiállítás rendezésekor érvényre jutna,
a kiállítók nem kockáztatnának annyit, hogy
erőiket túlhaladó költségeket okoznának önma-
guknak. Az egyes városok külön szavaznának
meg bizonyos összeget a felállítandó pavillo-
nokra s ezek következtében a kiállítók regije
kevesebbednék. Ily formán el lehetne kerülni
azt a pazar fényűzést, a mely csillogóvá, fé-
nyessé tenné ugyan a kiállítást, de nagyon kön-
nyen az anyagi tönk szélére juttatná az egye-
seket. A városi pavilonokban mindaz, a mit az
a város produkálni képes a kézi és gyáripar, a
mezőgazdaság terén, könnyen áttekinthető mó-
don lenne csoportosítva, nagy könnyebbé a
kiállítás publicumának és a kiállítóknak.

Ugyancsak Aradon vetették fel a decent-
ralizációnak eszméjét. Vagyis, hogy nem csak
egy helyen, a fő és székvárosban tartatnék a
millenium alkalmából kiállítás, hanem az or-
szág különböző részeiben, egyes nagyobb vá-
rosokban egyidejűleg. Ámde a decentralizáció
által nem érnék célra. A kiállításnak ily mó-
don, egyes helyekre való szorítása nem tüntet-
hetné fel oly szembeszökőleg a minden téren
haladást, mintha egy helyen létesítenék a kiállít-
ást. Míg a fővárosban nem csak az ország
minden részéből, de ugye lehet, hogy a világ
minden tájékáról özönlének a publicum, addig
az egyes városok látogatására csak kevés
rész vállalkoznék, természetesen azután, hogy
ennek tudatában a kiállítók, nem remélve nagy
közönséget, maguk sem iparkodnának a leg-
szébbet, a legjobbat s a leghasznosabbat pro-
ducálni. Aztán meg, az egyes városok között
megindulna az áldatlan versengés, Arad, Deb-
reczen, Kolozsvár, Brassó, Pozsony, Zágráb,
Fiume, Szabadka, Kassa, Szeged Munkács, stb
városokon kívül, hány város akadna még, a

mely szintugy igényt tarthatna egy kiállításra,
mint az említettek közül bármelyik. A decent-
ralizált kiállításon csak a helyi érdekek érvé-
nyesülnének, az országos érdek kárára, már
pedig a milleniumi kiállítás az országos érdek-
re való tekintettel rendeztetnék, hogy ott a ma-
gyar szent korona összes országai az ország
szívében tegyék szemléltetővé azt, a mit em-
beri munka előállítani képes.

Reformok.

II.

A községi orvos díja talán sehol az or-
szágban nincs oly alacsony összegben megál-
lapítva, mint városunkban. Az az ember, a ki éle-
tének szebb felét a könyvek mellett töltötte, a
ki éjtnapot együtt téve tanult, míg diplomáját
megszerezte, az az ember, az orvos, az
az összes gyógytudományok tudora, nálunk ha
beteglátogatóba megy, kap **20 krt.**, ha a beteg jön
hozzá: **10 krt.** És ezt a község szabályrende-
tiléggel állapította meg, oda helyezvén az
orvost, az emberiség legnagyobb jótevőjét a
lámpa tisztogató és utkaparók sorába, mert
ezek is körülbelől ennyit kapnak, munkájuk
után. Valjon mire volt tekintettel Szarvas város
tanácsa akkor, a mikor ilyen összegben állapít-
otta meg az orvos díját, a szegény népre ta-
lán? Hiszen a szegény embert ingyen is kös-
teles gyógyítani a községi orvos, ezért fizetést
kap. A többiekre, a gazdagabbra való tekintet-
tel? a kiknek egyenként 10—100 hold földjük
van? Van-e az egészségnél drágább kincse az
embernek? Látszik, hogy Szarvason mennyire
becsülték azok, a kik eme szégyenletes szabály-
rendeletet alkották, az ember egészségét, de az
is kiviláglik ebből, mily értéket tulajdonítottak
annak a tudománynak, a mely az ember életét

TÁRZA.

A VÉGE!

Nem én, te tépted össze álmodom
S a szívem nem szakadt belé.
Legyen hát vége mindörökké
Nem bánom légy akárkié!
Hadd bírja más az édes ajkat
A melyre lelkem csókolám,
A melynek mindenik szavában
Egy-egy menyország nyílt reám!
Nem kérek én számon tetőled
Se mulat, sem jövőt soha,
Nem vádol lelkem gondolátja,
Se testem elhaló pora.
Csak fáj, hogy vége kiinnak, üdvnek,
Hogy szívem oly üres maradt,
Hogy egy hiú, egy kis kaczer lány
Megcsalta legszebb álmodomat.

IVÁNYI JENŐ.

A tüzelő majális Kalamajkán.

Felső-Kalamajkán azon naptól számítják a nyarat,
mikor a Kómár Gyuri kisbíró közhírré teszi, hogy a
gazdák tartoznak a házukban a rossz eshetőség végett
vizet tartani. Ezt a rendeletet soh' sem tartották meg-

olyan pontosan, mint azóta, hogy Jehova Ursten
ki nem irható férget bújtatott a szőlő venyigéjébe, hogy
megszomjuhoztassa az ellene vétkező többrendbeli borban
busulókat. A pincében ugyanis olyanokat ásitának unal-
mukban a 10—12 akós lajtok, hogy a gazda azt hiszi,
menten befalják. Vízet öntet hát inkább beléjük, hogy
legalább a kiszáradástól mentse meg őket. A lajtókkal
meg, a milyen kevert időt élünk, a koresmárosok el
is hitetik, hogy bor van bennük, csak egy kis eszen-
ceziát öntenek hozzá, hogy a zamata is meglegyen a „va-
lódí, hamisítatlannak.”

Hadd hizzanak tőle, gondolják.

A lajtok tehát meg lենnek töltve, csak rendel-
tetésüket várják az eresz alatt. Így azután nyugodtab-
ban esaphatja magát „festungba” a kalamajkai tüzelő-
ség, hogy rendes évi, illetőleg, hogy szervezkedésének
aratáskor leendő kerek évét majálissal jubilálja meg.
Nagy nap lesz ez Kalamajka történetében, nem hiába
készül rá a község lakosságának minden rétege, az in-
telligentiát sem véve ki, hogy minél fényesebben ülje
azt meg a mátkosban.

A Kómár Gyurinak meg a Göröncsér János elől-
járónak, nem is esoda ilyenképen, hogy lábaik már
inogni kezdenek, mert hogy mi is okosak legyünk, tud-
nunk kell, hogy ők hordják ki az invitáló cédulákat.
Igen ne tessék csodálkozni, valódi meghívók a Szimi
bótos írástudó pennájából. Szól pedig a következőképen
a mint a Tószegi Kársz Péter kiszolgált köztitéz és
tüzelő alparancsnok tollba diktálta:

Meghívány.

A tartandó majálásra, mely jáz erdőben az kösség tűzreki ál-
tal megtartatik és ere az átadott ur ezenel meghívatik.

Tartatik pediglen az ünnepség a Pongrácz-Szervác és Boni-
fáciák utáni vasárnapon. Ehöz a kösség tisztósségiből családostu
invitatitak.

Ennyi volt az egész. A czimezés elmaradt; de
főls munkát is adott volna. A cigányok soráig nem
maradt senki háza ura meghívás nélkül. Negyedfél hétig
hordták a futárok az invitálások, mert hát uramfia, a
Szimi keze sem masina, hogy egyszerre olyan rengeteg
sokat tudjon a papírosra vetni. A futároknak aztán ki-
járt a község pénztárából egy-egy fejelésre való, azon
kívül két-két véka idei krumpli, a mivel ők meg is
voltak elégedve, mert ezen kívül a rendes járulék sem
maradt el. A Szimi boltosnak meg ugy is ölég hálás
volt a munkája, mert kezevonásait a tőkélyig javít-
totta.

A fagyos szentek pedig lassanként elvonultak, a
nélkül, hogy a vetemény bármí kárt szenvedett volna.
Mi sem vette lát el a résztvenni szándékozók kedvét.

Vasárnapra virradt. Az ébredők a városháza előtt
már ott láthatták a tegnap emelt májusi fát. A
mozsárgyukat is készen létben tartották, hogy majdan
a díszes menet indulást jelezzék. Az egész község zász-
lókkal volt körülakva, tudniillik a két végén volt kitűz-
ve a boldog emlékü választásról maradt két darab zászló.
Egyik éltette, azaz még most is élteti és éltetni is fogja
a végelgyöngültség, szeretett képviselőjeiöltjét: máriahegyi
Keresztes Gergelyt, a másik pedig a nemkülönb
szeretett Harmatvölgyi Izort élteti. Hogy ezzel is tiszt-
ában legyünk, nem titkolom el, hogy a választásnál az
utóbbi tízezer fölött (értsd forintokban) Keresztes ur
győzött ugyan, de ez nem akadályozza azért Harmat-
völgyi urat, hogy már most szervezkedjék a jövő választ-
ásra.

Minél magasabbról mosolygott le a nap a díszes
gyülekezetre, annál többen legeltethette tüzes szemét.
Csakugy hullámzott már a tömeg, mikor a mozsárgyuk

megvédeni egészséget fentartani célozza. — Valóságos szégyen paragrafusa ez a városi szabályrendeleteknek, ezt megváltoztatni, az orvos díját magasabbra, az orvos fáradozásához méltó s őt megillető összegben megszabni, legyen nemcsak kötelessége — de erkölcsi bátorsága is városunk előljáróságának.

Az utcái világításra is ráfér már egy kis reform. Nem mindig süt a holdvilág, néha nyáron is vannak sötét esték, ilyenkor egyiptomi sötétség uralkodik az utcákon, a városháza, az ártézi kút s egy két vendéglő előtt szégyenkedik néhány lámpás, halvány fénye pár lépésre világítja be maga körül az utat — a többi lámpák, a városháza padlásán vannak nyáron, azon bölcs elvnel fogva, hogy ilyenkor a csillagok, meg a hold elég fényvel világítanak, minek költsön a város ingyen világítás mellett petrolumra. Pedig a szarvasi gyalog ut kövezetén (a melyre szintén rá férne már egy kis javítás) még világos nappal is veszélyes a járás, a darabokra tört utburkolat kiálló hegyes részei nemcsak a lábait, de lábat is tönkre teszik, este aztán, ha a nagy sötétség miatt ezt a veszélyes részét az útnak kikerülni nem áll modunkban, bugdácsoz az ember jobbra, balra, mert lámpa nem ég csak télen, pedig a járda a nyári sötét estéken ép olyan rossz, mint télen. Valamivel több petrolum és kevesebb szűkebb tisztelet városi tanács és segítve lesz a bajon.

A piacztér kikövezésére is égető szükség van. Mihelyt az őszi nedves napok bekövetkeznek, lehetetlen a piacon járni, Térdig érő sárban járkál a vevő, s térdig érő sárban kénytelen az eladó órák hosszán át álldogálni. Órák hosszán át, mert bizony senkinek sincs kedve besározni magát, hogy arra a helyre juthasson, hol vásárolni akar, ha csak az elkerülhetlen szükség nem kényszeríti. Pedig már nem egyszer volt szó arról, hogy a piacztér kiköveztetik, Csaba már régen megtette — Szarvas pedig csak készül rá évről-évre, miért? ezt talán azok sem tudnák megmondani, a kik a kikövezést halogatják. Akkor, midőn a Beliczey-út kiköveztetett, kevesebb költséggel mint ma, a piacztér is kielehetett volna köveztetni, elvégre erre szükség van a lakosság érdekében, miért késlekednek hát vele?

— n. —

Tanügy.

Jelentés.

a szarvasi ipariskola 1891/92-ik tanévi állapotáról*)

Tekintetes Ipariskolai Bizottság!

A szarvasi ipariskoláról szóló 1891/92 tanévi jelentésem a következőkben van szerencsém röviden vázolni. Az iskolai tanfolyam 1891 szept. 13-án kezdődött és 1892 jun. 12-én végződött.

Működött az iskolánál 1 igazgató, 2 rajztanár, 1 rajztanító, és 3 osztálytanító.

Beiratkozott összesen 236 iparostanonez. Felszabdult 35. Nem osztályoztatott 10, részint eltávozás, részint kibetegülés következtében. Egy meghalt.

Az egyes osztályokban a létszám a következőképpen oszlott meg:

Az előkészítőben beiratkozott 45 tanuló. Osztályoztatott 45. Tanulásban jó 13, elégséges 28, elégtelen 4. Magaviseletben jó 45. A mulasztások száma 185.

Az I-be beiratkozott 55 tanuló. Ebből osztályoztatott 51. Tanulásban jó 10, elégséges 39, elégtelen 2. Magaviseletben jó 50, kevésbb szabályszerű 1. Mulasztások száma 407.

A II-be beiratkozott 57 tanuló. Osztályoztatott 50. Tanulásban jó 10, elégséges 38, elégtelen 2. Magaviseletben 48 jó, szabályszerű 2. Mulasztások száma 642.

A III-be beiratkozott 79 tanuló. Osztályoztatott 45. Tanulásban jó 6, elégséges 33, elégtelen 6. Magaviseletben jó 32. Szabályszerű 11. Rosz 2. Mulasztások összege 756.

Az összesen 191 osztályozott tanonez közt tanulás tekintetében jól megfelelt 39, elégséges 138, elégtelen, 14, mely eredmény határozottan kedvező. Magaviselet dolgában jó 175, szabályszerű 13, kevésbbé szabályszerű 1, rosz 2. Ezen osztályozás is azt mutatja, hogy a tantestület a tanoncok magaviseletével, eltekintve egyes ritkán előforduló fegyelmi esetektől, meg volt elégedve.

A mulasztások összege valamennyi osztályban 1990, mely számból a tavali kimutatáshoz képest, hol a mulasztások 2500 tesznek ki határozott javulás constatálható. Mindazonáltal el kell ismerni, hogy itt még sok a tenni való s a mulasztások apasztása az iparos tanulók szellemi és erkölcsi emelkedésével a legszorosabb összefüggésben áll.

A tantestület a szükséghez képest a lefolyt tanévben többször értekezletet tartott, hol az iparos tanoncok szellemi és erkölcsi képzésre vonatkozó kérdések behatóan tárgyalattak és életbe léptetve lettek.

Nem hagyhatom említés nélkül, hogy az iskolát az igen tisztelt iskolai bizott. urak többször meglátogatták. Kiemelem tekintetes Dr. Kresmárik János főszolgabíró urat, továbbá Ngos Bánhegyi István békésmegyei tanfelügyelőjét, ki másfél napot szentelt az iskolák beható tanulmányozására, meghallgatta a tanulók feleleteit a közismereti tárgyakból és megtekintette a rajzokat. A látottak és hallottak felett teljesen megnyugtatta elismer-

*) Bejelentésül felolvastatt az ipariskolai bizottság 1892 júl. 27-én tartott gyűlésén.

rő szavak kíséretében hagyta el az iskolát. Nem szükséges említenem, hogy ezen meleg érdeklődés az iskola iránt a legjobb benyomással volt az iparos tanoncokra.

A vizsgálatok 1892 jun. 12 tartattak meg délután, hol a város kiküldöttei elnököltek s az eredményről jelentéseikben elismerőleg nyilatkoztak.

Junius 19-én és 20-án megtartott az iparos tanonez munkakiállítás, mely eltekintve attól, hogy számos iparág nem volt képviselve, egyesek gyengén úgy minőség, mind mennyiség dolgában a mult évi kiállításokat felülmúlja. Kiállított összesen 56 iparos tanonez 106 tárgyat. A legjobbak beható bírálat alapján jutalmazva lettek. Kiosztott összesen 16 frt 50 kr. mely összeg fedezetét egyrészt a regale által adományozott 10 frt, másrészt a belépti díjak egyrészt képezte.

Jutalomban részesültek a tanulásban jó előmenetelt tett szorgalmas tanoncok is. Kiosztott 9 tanonez közt az aradi keresk. és iparkamara által e célra küldött 14 frt.

A financiálákra vonatkozólag van szerencsém megjegyezni, hogy a bevételek és kiadások közt az egyensúly az iskola fennállása óta most először, ez idén lett helyre állítva.

Állandó beszerzések is történtek a mult évben: egy iskolai szekrény és a tanfelügyelő úr által sokszor sürgetett gipszminták.

Ezekben kívántam tek. Ipariskolai Bizottság a lefolyt tanévi működésünket röviden körvonalozni s nem hagyhatom végül szó nélkül, hogy haladás az iparostanoncoknál észlelhető minden irányban, a fokozatos értelmi és erkölcsi fejlődésünknek reménye a tantestületben érintetlenül fennáll.

Szarvas 1892 júl 1.

KUTLIK ENDRE
ipariskolai igazgató.

Ujdonságok.

— Városi képviseleti közgyűlés. Hétfőn, augusztus hó 1-én a városi képviselő testülete közgyűlést tart, a következő tárgysorozattal: (1. Az 1893 évi költség előirányzat. 2) A Viskovics féle árvtári hiány beszerzése. 3.) A Viskovits féle beltelkes házra vonatkozó szerződés tárgyalása. 4.) A társulati ovoda átvétele. 5.) Elöljárósági jelentések. A Viskovits féle árvtári hiány beszerzésére vonatkozóan a pesti hazai első takarékpénztár, a pesti magyar kereskedelmi bank, a magyar földhitelintézet és az országos központi takarékpénztár tettek ajánlatot. A 44000 fitnyi összeg közszépi póta d o b a n lesz vissza fizendő azon intézetnek, a melynek ajánlatát, mint legjutányosabbat, a képviseleti közgyűlés elfogadja.

— Kinevezés. Dr. Gedeon Albert, budapesti törvényszéki bírót, Ö Felsége, az igazságügyminister előterjesztésére, a budapesti kir. itelő táblához bírónak nevezte ki. A kinevezés híre Dr. Gedeon szarvasi barátait és ismerőseit nagy örömmel töltötte el. A

pőffentése után több asszonyi torok „Jezus“-t kiabál az ijedelemtől, a mire azután megindultak.

A szomszéd községből elhozott német banda hangja mellett tartottak az erdőnek, ki kocsin, ki szekeren, kordén, ki meg lóháton avagy öszvéren, a hogyan tellett. A menet a cigányok sora írta be, akiket azonban nem lehetett annyira a menethez számítani, mivel a bíró uramék már előre gondoskodtak, hogy ez a csatlakozás meg ne történjék, a polgárság csúfjára. Persze elválasztó gát gyanánt ide is a két tisztviselőt, a Komárt meg a Görönesért rendelték ki.

A menet impozáns volt. Az országuton porfelhőt vont a diszbandérium, melyet Göre Gábor bíró ur egyenesen a Pesten látotthoz tartott méltónak.

Az erdőbe értek. A kondás már türelmetlenül várta meg érkezőket azon a helyen, melyen a majális megtartandó. A várakozás alatt a Rákóczi indulót igyekezett kürtjén elsajátítani, hogy majdan ovációval fogadhassa a falu népét, a ki apró jószágát őrizetere biza. És bizonyára sikerül is az ováció, ha valami véletlen közbe nem jő. Mert, Isten legyen a megbocsátója, az első kürtszóra, az ismerős hang felé moczogott az egész falva öröm rüfögések közepette, mintha mindannyia át lett volna hatva a nap nagy jelentőségétől. Mire a menet oda érkezett, a kondás már azon erőlködött, hogy a csordát elhajsolja, a miben aztán a bandérium is segédkezett. Baj nem esett ugyan semmiben, csak a táncznak szánt helyet kellett kissé utána söpörni, a mire a fehérhűs lányocskák vállalkoztak.

Mindenki kényelmessé tette magát fejtül talpig, hogy a mulatság előtt kipihenje az ut fátalmait. Most hát szemlét tarthatunk a résztvevőség fölött.

A tüzoltóság természetesen teljes számban és diszben van jelen. Áll pedig a teljes szám a tiszteltbeli

tagokat is beleértve tizenkét száz emberből. Ezeket a Gyurkovics Márton dirigálja nagy garral, mint főparancsnok. Az évek közönséges napjait különben a kemence mellett tüti, sütvén a nagyobb-nagyobb cipókat, a melyeket a Garibaldi katonáinak is ő süttött, mikor az olasz vitét szolgálta. Mindenkit tegez, nem és vallás különbség nélkül. Láttam-e már valaha, vagy nem, az neki mindegy. Kissé elhízott, azért nem is szeret sokat forgolodni. Legkedvesebb dolga, ha tüzesetnél parancsnoki pipját fujhatja, a miben ki is tesz magáért. A ficskendezőt is taktus szerint működteti. Örül, ha ügyes fortélyait dicsérik, de nem türi, hogy bármiben is tanácsot adjanak neki. Ő arra nem kíváncsi. Ma szemmel láthatólag hizik örömben, nem a épen, mert olyan jó keletje van a cipójának, hanem hogy parádézhat nagy tekintélyű hivatalában. Nem hiányzik a zsidóság képviselője sem, a Szimi bácsi, a ki nem kevésbé hizott a főparancsnoknál. Legothoniasabb ugyan a kisboltjában, de azért szeret mindenbe beavatkozni. A legújabb politikai hírek nála kaphatók egyedül; verődik is ott össze egész parlament, kis kiadásban.

Láthatjuk még a jegyzőt, a kis és nagytanító, kántort; a bakter egy olvasfa mellül bámulja a világot, mert neki csak éjjel dukál a hivataloskodás-Ellenben a gombkötő nyelve pörög minden felé akár csak a masinája, mely a mesterségéhez tartozik. És ezek mind feleségestül, családostól vannak jelen. Nagy előszeretettel hozza ide mindegyike a gyereket, mert ezeknek ingyen jár ki a gulyás, a mi nem megvetendő dolog. Körül is állják a kispornahajderok az üstöt akár a raj. Alig tud tőlük mozogni a szakácskodó hentesmester, Hajas Nepomuki János. Amint azonban egy pillanatra elfordul az üsttől, 2—3 gyerek belemaró a forró lébe és ügyesen halászsza ki a szép darabokat. Ezek aztán

elvonulnak kis időre, a többi pedig várja a sorát.

Ebédig csak beszélgetéssel ölik az időt. Egy-egy sanyaru pillantást vet némelyik az illatosan gözölgő edel felé, míg nem elkiáltja magát végre a kistanító úr, a kinek bizalmas beszélgetése volt a szakácsossal, hogy immár kész az ebéd, méltóztassanak hozzáülni. Dehogy kell kétszer mondania, azaz hogy egyszer is fölösleges volt. Csak a Szimi bácsit nem látgyítja meg az évek sora sem, őt nem veszi rá a lelke, hogy egyék a tilosból. Annál többet tréfálkoznak aztán rajta, de a mire ő olyan ripsztozat ad, hogy a plébános úr fölrög is fulladozik nevéteben.

A falatozás vége felé aztán föláll a jegyző ur, és fényesre köszörült mondókában élteti Kalamajka egész lakosságát. A dörgő eljen után rázendít a banda és harsog egész napnyugotig a „tratra, tratra“ refrain-jével.

A párok lejtének szünet nélkül. A kurjongatásnak se vége, se hossza. A kedélyes mulatság örökké tartana, ha a kondás az indulót nem fujná.

— Anyjuk tán haza is mennénk már? kérdi a köteles, mámorában összeölelve oldalbordáját.

— Nini, a mi koczánk-kiált a Pista fiuk és menten beáll kísérőnek.

Kocsirobogás, kaczagás, össze-vissza danolás halatszik az ország uton.

Az erdő mindinkább csöndesül, gyérülnek a mulatozók, hogy a falut nappali álmából fölébresztsék.

De bezzeg elcsöndesül a falu is, ha a bakter fujja a tizenkettőt; mert Felső-Kalamajka lakossága még hisz a lélek éjjeli vándorlásában. Azért nem akad hirtetője a mai nagy, hétvármegyére szóló majálisnak.

BERÉNYI I.

kir. járásbíró és a szarvasi ügyvédi kar távirati uton üdvözölte Dr. Gedeont, kinevezetése alkalmából.

— **A Beliczey út locsolása.** Egyszer egy héten és pedig vasárnap, a Beliczey ut poros kövezetét közegészségügyi szempontból locsolják. Nagyobb mérséklettel még akkor sem kellene a locsolást eszközölni, ha víz helyett champagnert használnának.

— **Színügyi bizottság.** Dr. Krcsmárík főszolgabíró megkereste a Casinó együletet, hogy egy bizottságot alakítson, mely a színi saison tartamára a bérlet gyűjtést, eszközölje továbbá az engedélyek kiadása tárgyában véleményes jelentést terjeszzen az illetékes hatósághoz.

— **Lemondás.** T a b a j d y S á n d o r városi számvevő mérnök, állásáról lemondott, lemondását már be is nyújtotta a képviselő testülethez.

— **Övintézkedések.** A belügyminiszter által a fertőző betegségek tova terjedésének meggátlása céljából kiadott övintézkedések városunkban a legnagyobb szigorral fogantatottak. Dr. Fuksz Ede tiszti orvos és Práznovszky Ferenc szolgabíró sorra járják a házakat és a megtett fertőtlenítéseket vizsgálják. A közegészségi ügyi bizottság f. hó 28-án tartott ülésén a városi orvosi kar részéről azon öröndetes jelentés terjesztett elő, hogy városunkban a közegészség ügye a lehető legjobban áll, a diphteritis teljesen megszűnt, 14 nap óta egyetlen újabb betegség sem fordult elő.

— **Távirda hivatal Szentendrén.** Szent-András község képviselő testülete távirda hivatal felállításáért folyamodott a kereskedelmi miniszterhez s 300 fti minimális jövedelmet biztosít a szt. andrási távirda hivatalnak.

— **Tanyai orvosi állomás.** Megyénk alispánja felhívta városunk előjáróságát, hogy adjon véleményes jelentést szükségesnek találja e Szarvason, egy tanyai orvosi állomás felállítását. A közegészségügyi bizottság, már nyilatkozott is ezen kérdésben és pedig oly értelemben, hogy tekintettel arra, mikép Szarvas környékén 13 tanya csoport fekszik, 5 négyszög mértföldnyi kiterjedésben, egy olyan központot, a honnét ezen nagy kiterjedésű tanya csoport az orvosi állomást könnyű szerrel megközelíthetné, lehetetlen felállítani, ez okból nem javasolja a tanyai orvosi állomás létesítését.

— **Meghívó.** A szünidőit itthon töltő egyetemi és akadémiái polgárok f. évi augusztus 6-án a főgymn. „tanári nyugdíjalap” javára hangversennyel egybekötött táncmulatságot rendeznek, melyre kívül czimzett urat és b. családját tisztelettel meghívja a rendezőség. A hangverseny a szinkörben, a táncmulatság a Károlyi-féle kertben, kedvezőtlen idő esetén pedig a „Bárány szálloda nagytermében, fog megtartani. Helyárak: Páholy 4 fti, körszék 1 fti, zártzék 80 kr., földszinti állóhely 50 kr., diákjegy 40 kr. Kezdeti pont fél 8 órakor. Jegyek előre válthatók Tájber Gusztáv ur kereskedésében, s a hangverseny napján a szinkörben. Felülfizetések a jótékonyezél érdekében közönnel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak Műsor 1. Élkép: „A jó parthie.” Margittay T. festménye után. 2. Hegedűn magyar dalokat játszik Danes Ferenc tanár ur. 3. „Egérke.” Vigjáték egy felvonásban. Irta: Des Roseaux. személyek: Bertha, fiatal özvegy: Szendy Lujza k. a. Albinos, ügyvéd: Stein Béla ur. 4. Zongorán játszik Szendy Árpád ur, az orsz. m. kir. zeneakadémia r. tanára. 5. Szaval Nánássy Géza ur, a budapesti népszínház tagja. 6. Élkép: „A meny megérkezése” Barabás M. festménye után. Schiff Etel, a m. kir. opera tagja, kinek fellépte szintén tervezve volt, közbejött akadályok miatt nem tehetett eleget ígéréteinek, mivel az operában már augusztus hó elején megkezdődnek a próbák, a melyen neki részt kell venni, minek következtében, a hangverseny napjára nem jöhetne Szarvasra.

— **Ö. T. E. közgyűlés.** A szarvasi ö. t. e. augusztus hó 7-én, az arénában rendkívüli közgyűlést tart, melynek egytől tárgyat az alapszabályok végleges elfogadása fogja képezni.

— **A szarvas-mezőtúri vonalon,** vonat szaporítást kért a járási főszolgabíró a mezőtúri és szarvasi országos vásárok alkalmával. Jóllehet a kérvény már hónapok kal ezelőtt expediatott-elintézéséről mindez ideig semmi hír sem jött a főszolgabírói hivatalhoz.

Vidéki hírek.

— **Megyegyűlés.** Békésvármegye törvényhatósági bizottsága 1892. évi augusztus hava 6-án, délelőtt 9 órakor rendkívüli közgyűlést tart a következő tárgysorozattal 1. A magyar kir. belügyminiszter ur rendelete, a vármegye tulajdonát képező s közigazgatási célokra szolgáló épületeknek 1892. évben szükségessé vált helyreállítási munkálatok engedélyezése tárgyában, — s ezzel kapcsolatosan az orosházi járás h. főszolgabírájának kérélmé az orosházi főszolgabírói lak sürgős kijavítása iránt. 2. Ugyanannak rendelete dr. Bartóky József és Ambrus Sándor helyettes főszolgabírák részére a szolgabírói és főszolgabírói fizetések közötti különbözet kifizetését kimondó vm. törvényhatósági határozat tárgyában.

3. B.-Csaba község kérélmé a Csabán tervbe vett katonai laktanya felépítése s az építési költségek fedezésére 260,000 fti kölcsön felvehetése iránt. 4. A vm. számvevői tisztség előterjesztése, központi gyámpénztárra 1892 évre kivetett 6 fti 65 kr. utadónak a gyámpénztár tartalékállapjából leendő kifizetése iránt. 5. Orosháza község kérélmé, a Szarvas—m.-hegyesi vasút javára ingatlanok átengedése iránt. 6. Csorvás község kérélmé 400 fti és 250 fti kölcsönök felvehetése iránt. 7. Békés község képviselőtestületének a köutak öntözését megtagadó határozata ellen Konkoly Jenő és érdektársai által beadott felelkezés, — az állandó választmánynak javaslatával.

Gyujtogatás öcsödön. Monus Ferenc öcsödi gazda tanyáján, eddig ismeretlen tettes f. hó 27 én felgyujtott egy buza kazalt. A tulajdonos kára 700 fti.

— **A vármegyében a harmadik** ipartestületi betegsegélyző pénztár Békésen fog létesülni. Az ipartestület a pénztár alapszabályait jóváhagyás kieszközölése céljából a vármegyéhez már be is küldötte.

— **Ártézi kut Gyulán.** Gyula város polgármesterét megbizta a képviselőtestület, hogy felhívást bocászon ki egy ártézi kutnak társadalmi uton leendő létesítésére és a város közönségét a dakozásra szólítsa fel és e célból aláírási ívet küldjön szét. D u t k a y polgármester a mult héten szölitotta fel Gyula város közönségét az adakozásra, széküldve egyuttal a gyűjtőleveket, melyek szeptember végéig a gyűjtött összeggel hozzá beküldendők.

— **Felfedezett nagy hun temető.** Csongrádon, a város ügynevezett sáskányfarkú részében Fohászfutczában a 117-dik házzszámtól a 120-dik számú házig s az utczában és a város haszonbáres földjén Farkas Sándor régész, a nemzeti muzeum megbizottja, nagy hun temetőt fedezett föl, hol az Ásatásokat a városi hatóság engedélyével már meg is kezdték. A kutató régésznek nagy reménye van arra nézve, hogy a népvándorlaskori idöböl s így a IV., V. és VI. századból remek régiségekre fog a temető helyén ráakadni, söt lehet, hogy a Krisztus előtti korból is és pedig a régi járszág idejéből. Reménye van még a nemzeti muzeum megbizottjának egy másik ilyen hun temetőt is találni a város déli részén kívül az ügynevezett libalegelön.

Irodalom.

„M a g y a r G é n i u s z.” Már több ízben méltattuk a kitünöen szerkesztett és fényesen kiállított képes hetilapot s a legújabb szám is megerősíti azon elismerő véleményünket, melyet a „Magyar G é n i u s z”-ról elmondottunk. Legújában a 30. számot vettük, mely szintén díszes kiállításban és felette gazdag tartalommal jelent meg. A czimkép királynékat ábrázolja, a mint a Karlsbad mellett levő „Hirschsprung” nevű magaslatról szemléli a regényes vidéket. Igen érdekes a „Magyar G é n i u s z”-nak a „Kényszerházasság”-ról szóló közleménye, melyben felhívja a közönséget, hogy nyilatkozzék: üdvösnék, jónak, czélszerűnek tartja-e a behozandó kényszerházasságot, vagy nem? Döcny Lajos „Szakítás” címü remek novellája már magában véve is érdekessé tenné a számot, melyben még legkitünöbb írónk: Karczag Vilmos, Gonda Dezső, Sajó Aladár, Szomaházy István, Szeredai Leó neveivel találkozunk. Pesti Fabula Gábor „Vasárnapi mesék” címü közkedveltségivé vált rovatában a Xanteni vérváddal foglalkozik igen érdekes, satyrikus tollal. Keleti Ö Lajos — tehetséges fiatal írónk — a „Képviselelőház” első felvonásáról irt érdekes karczolatot. Már maga a tartalom annyira dícséri a „Magyar G é n i u s z”-t, hogy bővebb commentárra nem is szorul.

Kik még nem ismernék olvasóink közül a „Magyar G é n i u s z”-t forduljanak a kiadóhivatalhoz (Budapest, Kerepesi-ut 14.), mely mint lapunkat értesíté, készséggel küld mutatványszámokat. A „Magyar G é n i u s z” előfizetési ára egész évre 10 fti, félévre 5 fti, negyedévre 2 fti 50 kr. Az újonnan belépő előfizetők a „Kenyér” címü emléklapöt ingyen kapják.

Közgazdaság.

Adalék a zöldtakarmány konzerválásához.
A zöldtakarmány konzerválása hazánkknak ép a takarmány betakarítása idején csapadékdus klímája mellett már rég aktuális. 1886 óta magam is zöldtakarmány konzerválási kísérletekkel foglalkozom; habár ezek a kísérletek főleg a különböző takarmányfélék verembe való eltevésére és azok magatartásuk megfigyelésére szoritkoztak, Goffart, Robert és az angol Fry-féle eljárást alapul véve.

De mióta a kísérletekkel felhagyva, a cselekvés mezejére léptem és mint az idén nagyban konzerválók föld felett zöldtakarmányt, (eddig tíz kazalban egyenként átlag 60 szekérral per tizenegy quintal = 8400 quintal téve el) a zombolyai módszerrel alkalmazott szalmapakolás méltán gondot okozott, tekintettel gazdaságomnak jelentékeny alomszükségletére, mely miatt a szalmát nyár idején alig nélkülözhetem egyébre. Oly módszerhez kellett tehát folyamodnom, mely a szalma-

pakolást föleslegessé teszi, de azért az eredményt mégis biztosítja.

Hogy ez mennyiben sikerült, a t. szerkesztőség engedelméből, az alábbi sorok lesznek hivatva kimutatni.

A kazal nagyságát, tértogatát mindig a konzerválandó zöldtakarmány mennyiségétől teszem függövé, a mennyiben, ha a kazal négy méter széles, négy méter magas, minden hossz méterre, három jól megrakott szekér zöldtakarmányt számíthatunk per 14 quintal.

Feltéve, hogy mintegy 30 szekér konzerválandó zöldtakarmány áll rendelkezésünkre, ezt bizvást beletárolhatjuk egy tíz méter hosszú, négy méter széles és négy méter magas kazalba.

Ezt közbeszurólag felemlítve, a zöldtakarmányt teljesen friss kaszált állapotban szalmapakolás nélkül egyszerűen kazalba rakatom, ha a négy méter magasságot elérte, az utolsó szarválás, illetöleg az utolsó takarmányréteg alá, egymástól mintegy két méter távolságban szétbete 1 1/2 méter hosszú póznákat rakatok olyformán, hogy ezen póznák végeiből 1/2 méter a kazalból szabadon kinyulik.

A földelés megkezdetvén, mihelyt egy 10—15 cm földréteget nyertünk, a pozna kiálló részeire három hevederrel összefoglalt két lehetőleg széles szindeszkat rakunk a kazal körül. A földelést most folytatjuk és egyaránt a szindeszkat is megterheljük, Az által, hogy a szindeszkatra is hányatjuk a földet, azt értjük el, hogy a kazal szélei is egyformán és egyöntetűen lesznek sajtolva. Minthogy pedig a kellő légmentesítés a konzerválás sikerének sarkalatos kelléke és előfeltétele: világos, hogy ezt eljárással el is érem, a romlasi hányadot így szöt sem érdemlő csekélységre leszállítva.

A felmerülő költség minimális; egy husz méter hosszú kazalt alapul véve, a behordási és fölhányási költségektől eltekintve, kell a kazal tetejére két oldalra 10+10 = 20, a két végére 2+2 = 4 pózna, összesen 24 pózna a 1 1/2 m. darabját 5 krajczárba számítva = 1 20 fti, 24 szindeszka a 14 = 3.36 fti, összesen 4 forint 56 krajczár, a mi tekintettel arra, hogy az anyag egy év alatt haszonvehetetlenné nem válik, valóban csekélynek mondható; még akkor is, ha kétszer annyiba kerülne.

A megterhelés kezdeténél előbb mintegy 10—15 cm. földet hányatok a kazalra és ekkor rakatom a deszkákat, a póznáknak a kazalból kiálló végeire, folytatván ezekre is a földhányást, mert megtörtént, hogy midön a földelést a deszkákra eszközöltük előbb, az utóbbiak lebillentek és a munkát szaporították.

Rakattam azonban az idén oly 4 méter széles kazlakat is, a melyek tetejére a fent leirt egymástól távolban 5 méter hosszú póznákat tettem: itt is a deszkák a kazalból kinyúló póznák félméternyi végeire lettek elhelyezve. Igaz, hogy a póznák, nagyobbak lévén, drágábbak, de a kezelése egyszerűbb és a lebillenésre czélzó elővigyázati intézkedés felesleges.

Még meg kell jegyezmem, hogy a takarmánykazal felszínére, ennek a földdel való érintkezését meggátlandó, mintegy 1—1 1/2 cm. vékony szalmaréteget hintetek.

A zombolyai kazal ép ugy, mint az itt leirt kazal földve a teljes légmentesítésén alapszik. De míg a zombolyai kazal széleinek nyomását nyilván a szalmaperemre rakott föld eszközi és nézetem szerint ez bizbiztosítja a sikert: addig az én kazalimnál ezt, a szindeszkaival kibövitett tetövel érem el.

A zombolyai kazal szalmaburkolása tán ott bir jogosultsággal, hol szalmával bővelkednek, ellenben ott, a hol a takarmány konzerválása mellett, a trágya konzerválása is gondot okoz, az itt bemutatott eljárást tartom szerény nézetem szerint czél- és alkalomszerűbbnek.

Arra nézve, vajjon mikor földeltessék le a kazal, azt jegyzem meg, hogy az a kazal, mely 24—36 óráig állt és melynek teteje a béres kezére élénken hatott és ekkor földeltetett le, ép oly jó édes illatu takarmányt szolgáltatott mint az, a melyet a megrakás után rögtön földeltettem. Az esöközben behordott takarmányra vonatkozólag azt tapasztaltam, hogy a kazalt hirtelen lenehéztette, savanyu szagu, ellenben 12 órai várakozás után, három napon át naponként 25—25 cm. földréteggel történt lesajtolaskor, kitünö édes izü takarmányt nyertem. Egyébiránt folynak ez irányban kísérleteim, az idén mintegy 80 szekér zöld löherét zuhogó esöben hordva kazalba, szivesen fentartom magamnak késöbbre az eredmény és észleleteim közzétételét. Négy méter magasra rakott nyers állapotban behordott takarmányra 70—75 cm. földréteget használok, ha alacsonyabb a kazal, aránylag kevesebbet.

Öröndetes jelenségnek tekintem, hogy az idén vidékünk nevesebb gazdaságaiban kísérletet tesznek az általam alkalmazott eljárással, söt a paraszbtörtokosság, mely tudvalevöleg minden újítást ugyancsak kétkedve fogad, érdeklödni kezd a takarmányeltevés eme egyszerű, szeszélyes időjárástól független módja iránt.

Pata, (Somogy megye.)

STERN LAJOS.

Szerkesztö :
STEINBÉL A.

Laptulajdonos :
SZIKESANTAL.

